

Nr. 05 Knotten van bomen met handgereedschap

Het afzagen van takken die bij de knot meestal niet dikker zijn dan 10 cm. Dit gebeurt meestal vanaf een ladder of werkplateau, of staand in de knot. De takken staan daarbij onder houtspanning. Bij het knotten hoort ook het wegslepen en verwerken van takken in hopen of takkenrillen.

Stammen en takken kunnen opscheuren door het ongecontroleerd vrij komen van houtspanning.

Werkzaamheden

Werken op hoogte, knotten van een knotboom en takken slepen, verwerken van takafval (bv. takkenril)

Gereedschappen

- Ladder, trap, zekering
- Takkenschaar, handzaag, pistoolzaag, beugelzaag, (telescoop)stokzaag, snoeischaar
- Hark, spade, riek, hooivork, snoeischaar

Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's)

- Helm met gelaatsbescherming of helm in combinatie met veiligheidsbril
- Handschoenen
- Veiligheidsbrillen
- Veiligheidsschoenen of stevig schoeisel met goed profiel
- Positioneringssysteem bij werken op hoogte

Basismaatregelen

Hieronder staan de algemene basismaatregelen voor veilig werken. Die gelden dus in principe bij alle werkzaamheden.

- Vrijwilligers zijn bekwaam in de werkzaamheden. In het veld is altijd een ervaren begeleider aanwezig.
- Gereedschappen en PBM's zijn altijd goed onderhouden; alle ladders en machines zijn gekeurd.
- Gereedschappen en PBM's worden op de juiste wijze gebruikt.
- Vrijwilligers dragen werkhandschoenen en er is een EHBO-koffer aanwezig.
- Wij adviseren het dragen van veiligheidsschoenen. Stevige schoenen volstaan bij incidenteel vrijwilligerswerk.
- Er zijn voldoende hulpverleners aanwezig. Wij adviseren minimaal twee hulpverleners per groep. Organiseer bij grotere groepen meer hulpverleners.
- Vrijwilligers krijgen instructie en er wordt toezicht gehouden.
- Iedereen let op elkaar en helpt elkaar om veilig te werken.

Maatregelen van deze VRIE

Hieronder staan de belangrijkste veiligheidsmaatregelen die specifiek horen bij de werkzaamheden en omstandigheden uit deze VRIE. Neem de maatregelen over op het werkdagformulier. De volledige lijst vind je in het kleurenschema hierna.

- Zorg voor minimaal 1 veldhulpverlener of EHBO'er/BHV'er.
- Zorg dat vrijwilligers voldoende kennis hebben over zagen onder spanning, opscheurend hout en de juiste zaagtechniek.
- Houd voldoende afstand, minimaal 1,5 keer de taklengte.
- Zorg voor een stabiele werkpositie.
- Gebruik valbescherming bij werken op hoogte.

	Gevaren / risico's	Maatregelen
Hoog !!!	Opscheurend hout raakt het lichaam Vallend hout Werken op hoogte: vallen van de ladder Werken op hoogte: vallen uit de knot	• Zorg dat de vrijwilligers kennis hebben over opscheurend hout en weten hoe ze hiermee moeten omgaan. • Gebruik een goede zaagtechniek, met een breuklijst en valkerf. • Zorg bij het lostrekken van takken voor een goede afstemming en communicatie. • Houd tijdens het afzagen van takken voldoende afstand van elkaar, minimaal 1,5 keer de taklengte. • Draag altijd een helm, ook de directe omstanders. • Zorg voor een stabiele werkpositie: plaats de ladder stevig op een hoek van ca 65 graden, reik niet verder dan een armlengte en gebruik de bovenste sporten niet als werkpositie. • Gebruik een positioneringssysteem bij werken op hoogte. • Sta alleen in de knot als er voldoende ruimte is en als de knot stevige tenen heeft.
Midden !!	Snijwonden door gereedschap Verwondingen door opsplijtende takken, veroorzaakt door houtspanning; verwondingen door zwiepende takken, tijdens het vervoer van de takken. Rug- of andere klachten door fysieke belasting	• Draag handschoenen. • Zorg dat vrijwilligers weten hoe ze het gereedschap op de juiste wijze gebruiken. • Houd altijd een ruime afstand van elkaar, minimaal 1,5 keer de lengte van de takken. • Schat de houtspanning van de takken goed in. • Houd takken bij het wegslepen vast aan de dikste kant. Til niet boven je hoofd. • Draag een helm met vizier of een helm en een veiligheidsbril. • Neem een goede werkhouding aan: let op een stabiele, ruime voetenstand. Hou je rug recht. Zaag niet te ver van het lichaam. Zaag niet boven schouder niveau. • Neem regelmatig pauze.
Laag !	Zaagsel in de ogen Struikelen over takken en gereedschap	• Kies een werkpositie waarbij het zaagsel van de zager af waait. • Draag een veiligheidsbril wanneer er toch zaagsel in ogen kan komen. • Houd de werkplek opgeruimd.

Meer informatie:

www.stigas.nl/agroarbo/bos-en-natuur/werken-op-hoogte/

www.vbne.nl/productdetails/veiligheidsinstructieblad-5-knotten-handzaag

www.vbne.nl/productdetails/arbo-infoblad-4-veilig-werken-op-hoogte

www.vbne.nl/productdetails/arbo-infoblad-9-veilig-werken-langs-de-weg

